

Wezestraat (Ardooie, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2017D419

Mei 2017

ARCHEOLOGIENOTA met uitgesteld traject

BUREAUONDERZOEK (FASE 0)

DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Clara Thys, Wouter Van Goidsenhoven, Joren De Tollenaere, Aaron Willaert
Wetenschappelijke begeleiding: Dieter Demey

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Janiek De Gryse, OE/ERK/Archeoloog/2015/00043

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2017

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek	5
1.1 Beschrijvend gedeelte	5
1.1.1 Administratieve gegevens	5
1.2 Onderzoeksopdracht	7
1.2.1 Onderzoekskader	7
1.2.2 Juridische context	7
1.2.3 Randvoorwaarden	7
1.2.4 Archeologische voorkennis van het terrein	8
1.2.5 Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief	9
1.2.6 Onderzoeksmethode- en strategie	11
1.2.6.1 Methode	11
1.2.6.2 Fysisch geografische situatie	11
1.2.6.3 Bekende archeologische vindplaatsen	11
1.2.6.4 Archeologische indicatoren en cultuurhistorisch kader	11
1.2.6.5 Verstoringshistoriek	12
1.3 Assessmentrapport	13
1.3.1 Ruimtelijke situering	13
1.3.2 Beschrijving aardwetenschappelijke gegevens	14
1.3.2.1 Traditionele landschappenkaart (geomorfologie)	15
1.3.2.2 Geologie	16
1.3.2.2.1 Tertiair	16
1.3.2.2.2 Quartair	17
1.3.2.3 Bodem	18
1.3.2.3.1 Bodemtypes	18
1.3.2.3.2 Bodemerosie	19
1.3.2.4 Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop	20
1.3.2.5 Hydrografie	22
1.3.3 Gekende archeologische waarden	23
1.3.3.1 Historisch en cartografisch onderzoek	23
1.3.3.1.1 Historische achtergrond	23
1.3.3.1.2 Historische kaarten	24
1.3.3.1.3 Huidige gebruik en verstoringen	26
1.3.3.2 Beschrijving van de gekende archeologische waarden	29
1.3.3.3 Projectgebied gesitueerd ten aanzien van zijn landschappelijk en culturele kader	31

1.4	Synthese	32
1.4.1.1	<i>Interpretatie van aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed</i>	<i>32</i>
Deel 2:	Bibliografie.....	33
Deel 3:	Bijlagen.....	34

FIGURENLIJST (2017D419)

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).....	6
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart (Bron: Geopunt)	6
Figuur 3: oppervlaktes en volumes van de geplande werken.....	9
Figuur 4: visualisatie van de geplande werken (zie ook bijlage 1).....	10
Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt)	13
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de traditionele landschappenkaart (bron: Geopunt).....	15
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (bron: Geopunt).....	16
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (bron: Geopunt).....	17
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de bodemkaart (bron: Geopunt).	18
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel (2017) (bron: Geopunt).	19
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt).	20
Figuur 12: Hoogteverloop van het projectgebied (van noord naar zuid) volgens de profiellijn weergegeven op het DHMV (bron: Geopunt).....	21
Figuur 13: Projectgebied weergegeven met de verschillende waterlopen op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt).	22
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt)	24
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt)	25
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt)	25
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt)	26
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt)	27
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt)	27
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt)	28
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt)	28
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt)	29
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 t.a.v. cultuurhistorisch kader (Bron: Geoportaal)	31

TABELLENLIJST (2017D419)

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	5
Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....	14
Tabel 3: Overzicht van de historische situatie van de historische kaarten.....	26
Tabel 4: Overzicht van de aanwezige CAI.	29

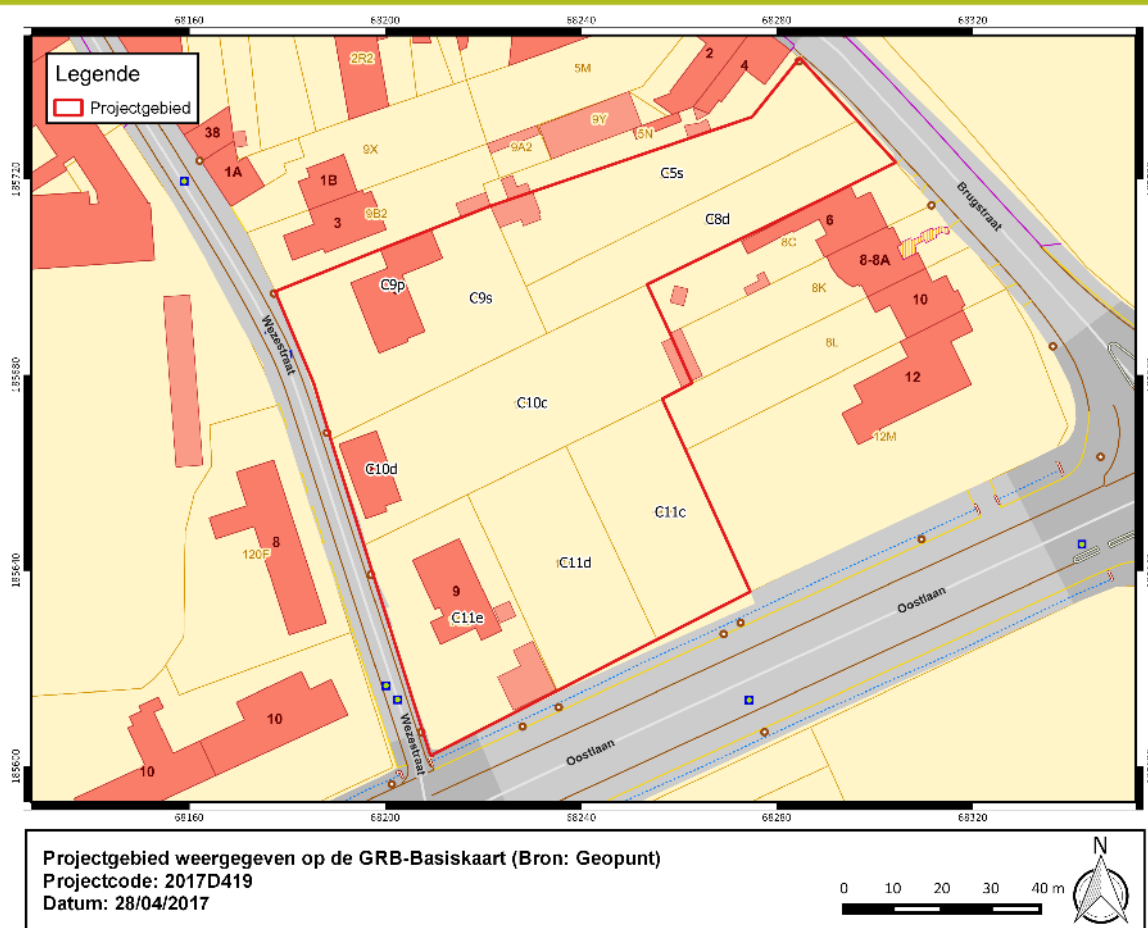
Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

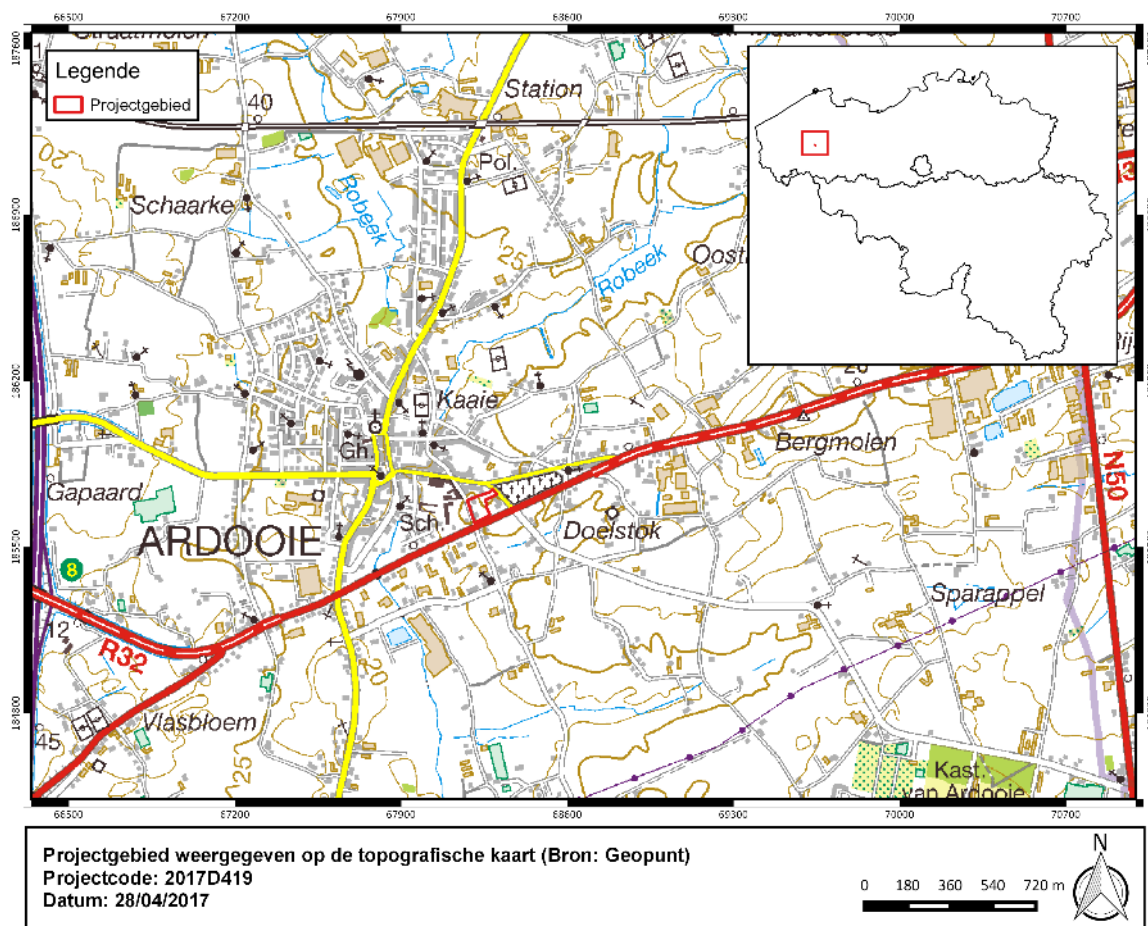
1.1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Ardoorie
	Deelgemeente	/
	Postcode	8850
	Adres	Wezestraat/Oostlaan/Brugstraat
	Toponiem	Wezestraat
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 68126 Y _{min} = 185596 X _{max} = 68351 Y _{max} = 185752
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Ardoorie, Afdeling 1, Sectie C, nr's: 9p, 9s, 5s, 8d, 10d, 10c, 11 ^e , 11d, 11c Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Janiek De Gryse (erkend archeoloog) Dieter Demey (projectleider archeologie) Wouter Van Goidsenhoven (archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Joren De Tollenaere (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt)

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart (Bron: Geopunt)

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Onderzoekskader

Aanleiding van onderhavig bureauonderzoek vormt de geplande realisatie van een nieuw winkelfiliaal met bijhorende parking. Het projectgebied wordt in deze studie Wezestraat Ardooie genoemd.

Met onderhavig bureauonderzoek wordt de eerste stap gezet van archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een bekrachtigde archeologienota en aldus de behartiging van de archeologische belangen binnen de planrealisatie conform het actueel Vlaams erfgoedbeleid.

Het archeologisch vooronderzoek betracht vooreerst archeologische artefacten en sites op te sporen binnen de grenzen van Wezestraat Ardooie. Finaal formuleert het archeologisch vooronderzoek een beargumenteerde inschatting van het potentieel voor kennisvermeerdering van eventueel aanwezige archeologische resten binnen de grenzen van het projectgebied en hoe hiermee om te gaan in het kader van de planuitvoering.

Een dergelijke inschatting kan gebeuren na het beantwoorden van de volgende onderzoeksvragen:

- Wat is op basis van de bestaande bronnen, het archeologisch potentieel van het projectgebied?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van één of meerdere archeologische sites?
- Indien niet, kan de afwezigheid van indicaties op basis van de resultaten van het bureauonderzoek verklaard worden?
- Indien wel, kan op basis van bestaande bronnen bepaald worden wat de aard, datering en bewaring is?
- Wat is de verstoringshistoriek van het plangebied en welke invloed heeft dit op het archeologisch potentieel van het terrein?
- Welke impact hebben de geplande werken op het archeologisch bodemarchief?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site?

1.2.2 Juridische context

Het projectgebied bevindt zich volgens het gewestplan in woonzone. Het terrein bevindt zich noch in een archeologische site, noch in een vastgestelde archeologische zone, noch in een zone waar geen archeologie verwacht wordt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 0,76 ha en de ingreep in de bodem bedraagt meer dan 1000m²; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.3 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

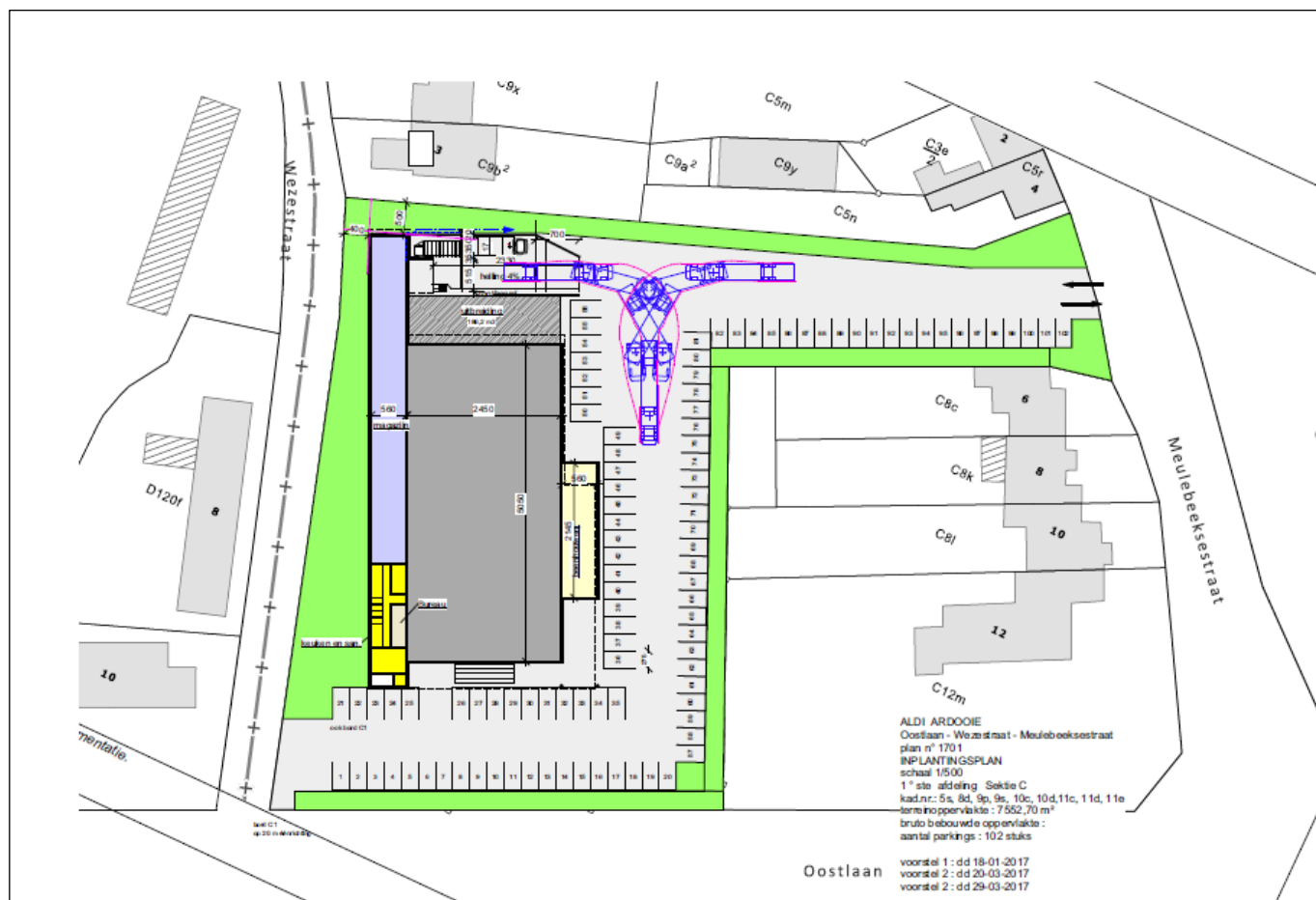
Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel economisch onwenselijk voorafgaand aan het aanvragen van de stedenbouwkundige vergunning of verkavelingsvergunning. De opdrachtgever is momenteel nog geen eigenaar van het terrein; het plangebied wordt enkel aangekocht indien de vergunning wordt verleend.

Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.4 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Wezestraat Ardooie werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

Figuur 4: visualisatie van de geplande werken (zie ook bijlage 1).

1.2.6 Onderzoeksmethode- en strategie

1.2.6.1 Methode

Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

1.2.6.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen. De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad van het archeologische erfgoed.

Volgend kaartmateriaal werd geconsulteerd t.b.v. de aardkundige analyse van de projectlocatie:

- Tertiair geologische kaart van Vlaanderen
- Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart
- Geomorfologische kaart

1.2.6.3 Bekende archeologische vindplaatsen

Dit wijst op vindplaatsen waar de fysieke neerslag van menselijke activiteiten uit het verleden reeds werd vastgesteld en gedocumenteerd. Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het projectgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed geraadpleegd.

1.2.6.4 Archeologische indicatoren en cultuurhistorisch kader

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties.

Om bij deze casus inzicht te verwerven over de archeologische indicatoren in het plangebied werd onderstaand historisch kaartmateriaal geanalyseerd:

- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van de graaf de Ferraris (1771-1778)
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1841
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp (1842-1879)

Op basis van dit kaartmateriaal kan het landgebruik vanaf de tweede helft van de 18de eeuw vastgesteld worden en de eventuele gevolgen ervan op het archeologisch bodemarchief ingeschat worden.

Deze gegevens werden aangevuld met informatie afkomstig uit archeologische en historische literatuur, daarnaast is ook gebruik gemaakt van data over de lokale toponymie en geschiedenis.

De keuze van de bronnen is gebaseerd op graad van relevantie en toegankelijkheid.

Om het cultuurhistorische kader van het projectgebied in kaart te brengen, werd het kaartmateriaal beschikbaar op Geoportaal geconsulteerd.

1.2.6.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van de planlocatie bepaalt in belangrijke mate de gaafheid en bewaringsgraad van het archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, verslagen van bodemonderzoeken of informatie uit de aardwetenschappelijke kaarten een grote rol spelen bij het correct inschatten van de aanwezigheid en van de bewaringstoestand van de archeologische resten.

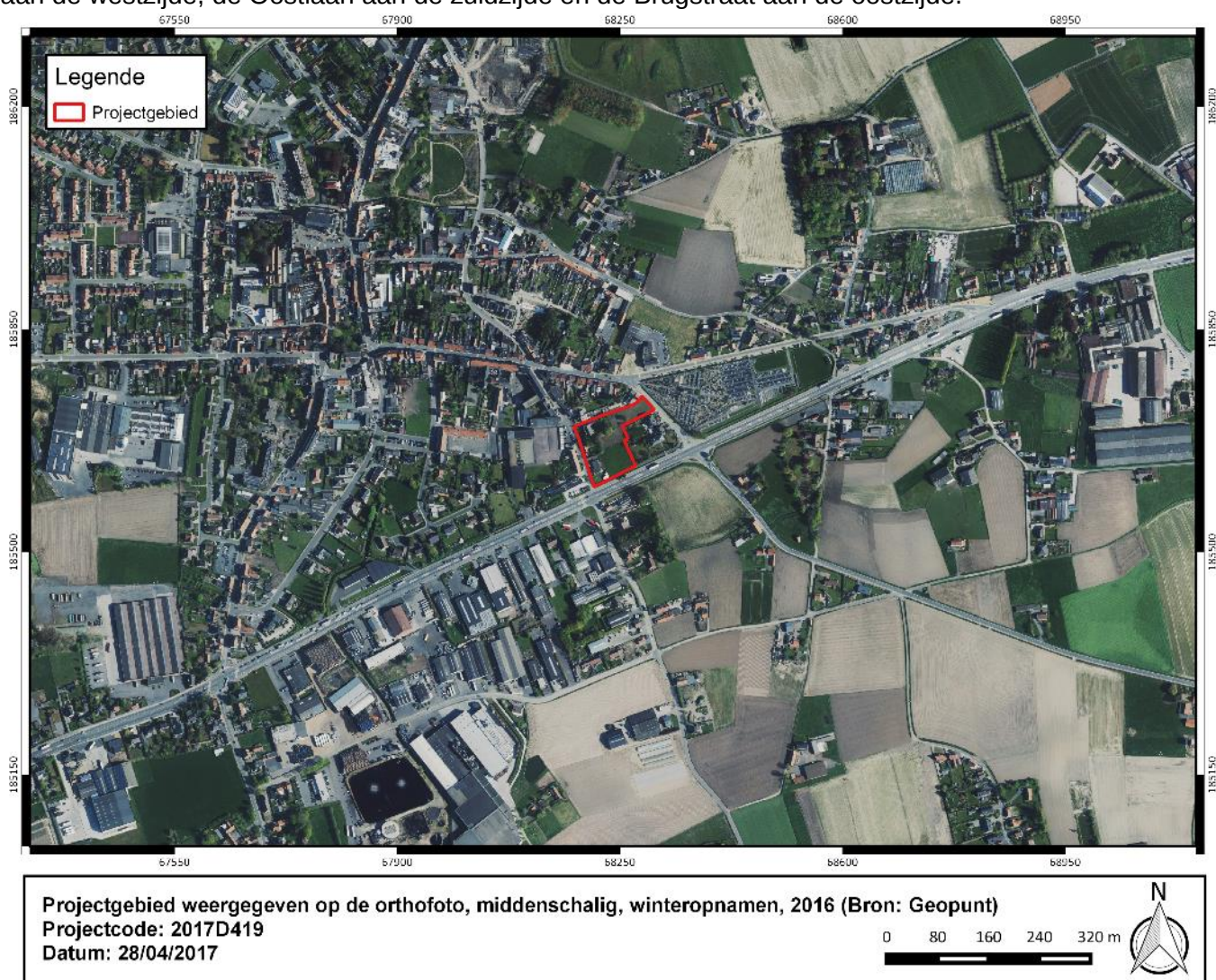
1.3 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.3.1 Ruimtelijke situering

Het onderzoeksterrein is gelegen in Ardoeie, in de provincie West-Vlaanderen. De gemeente grenst ten noorden aan Koolskamp, ten oosten aan Pittem, ten zuidoosten aan Meulebeke, ten zuiden aan Emelgem en Kachtem en ten westen aan Roeselare en Beveren. Het projectgebied is omgeven door de Wezestraat aan de westzijde, de Oostlaan aan de zuidzijde en de Brugstraat aan de oostzijde.

Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt)

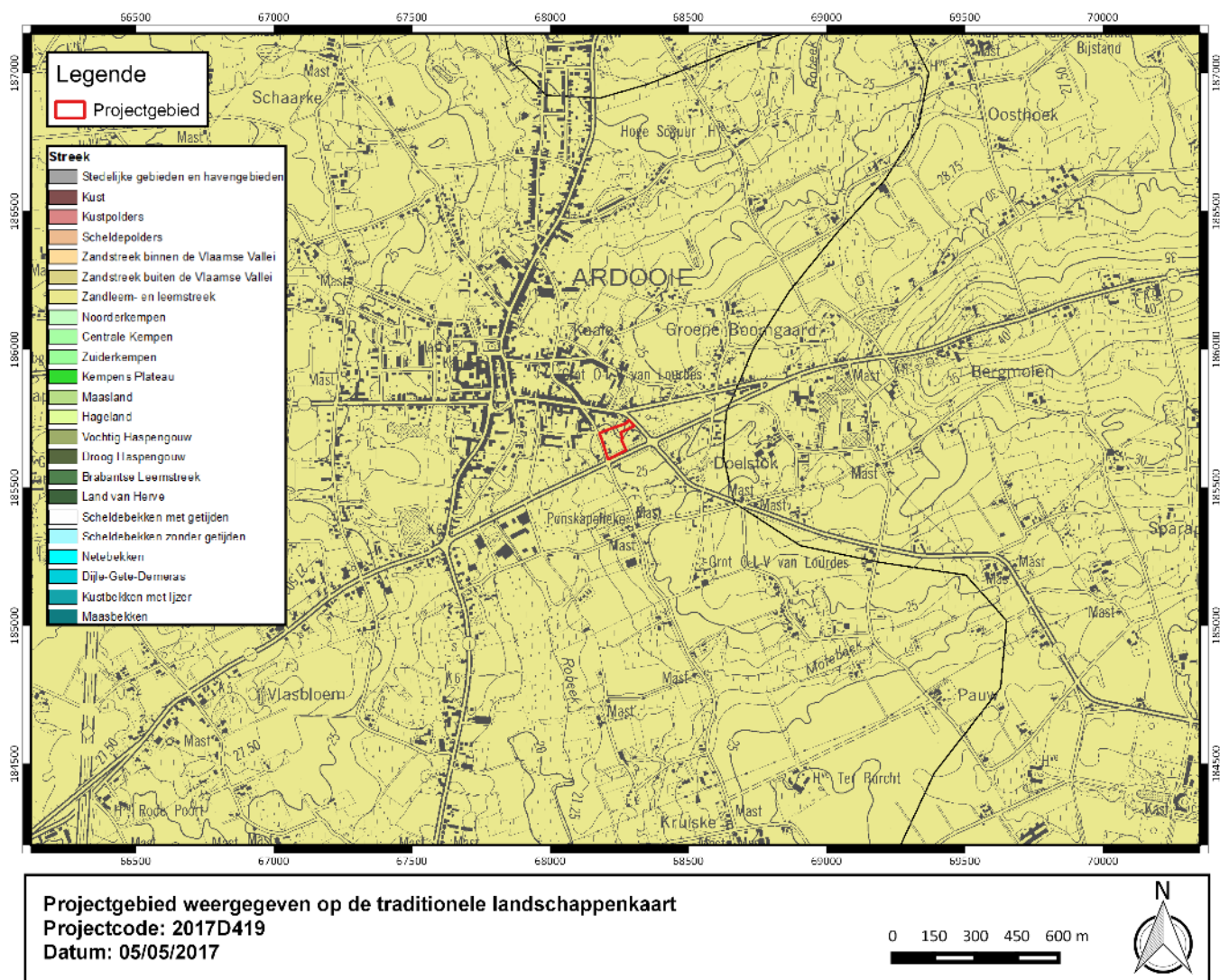
1.3.2 Beschrijving aardwetenschappelijke gegevens

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

Bron	Informatie
Traditionele landschappenkaart	Zandleem- en leemstreek
Tertiair	Lid van Kortemark (Fm. Tielt)
Quartair	Type 1: eolische afzetting
Bodemtypes	w-Pcc, OB
Potentiële bodemerosie	Zeer laag
Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen	Gemiddelde hoogte ca. 25,75 m TAW
Hydrografie	Leiebekken (deelbekken: Mandel) Waterlopen: Roobeek

1.3.2.1 Traditionele landschappenkaart (geomorfologie)

Het projectgebied is gelegen in de zandleem- en leemstreek.

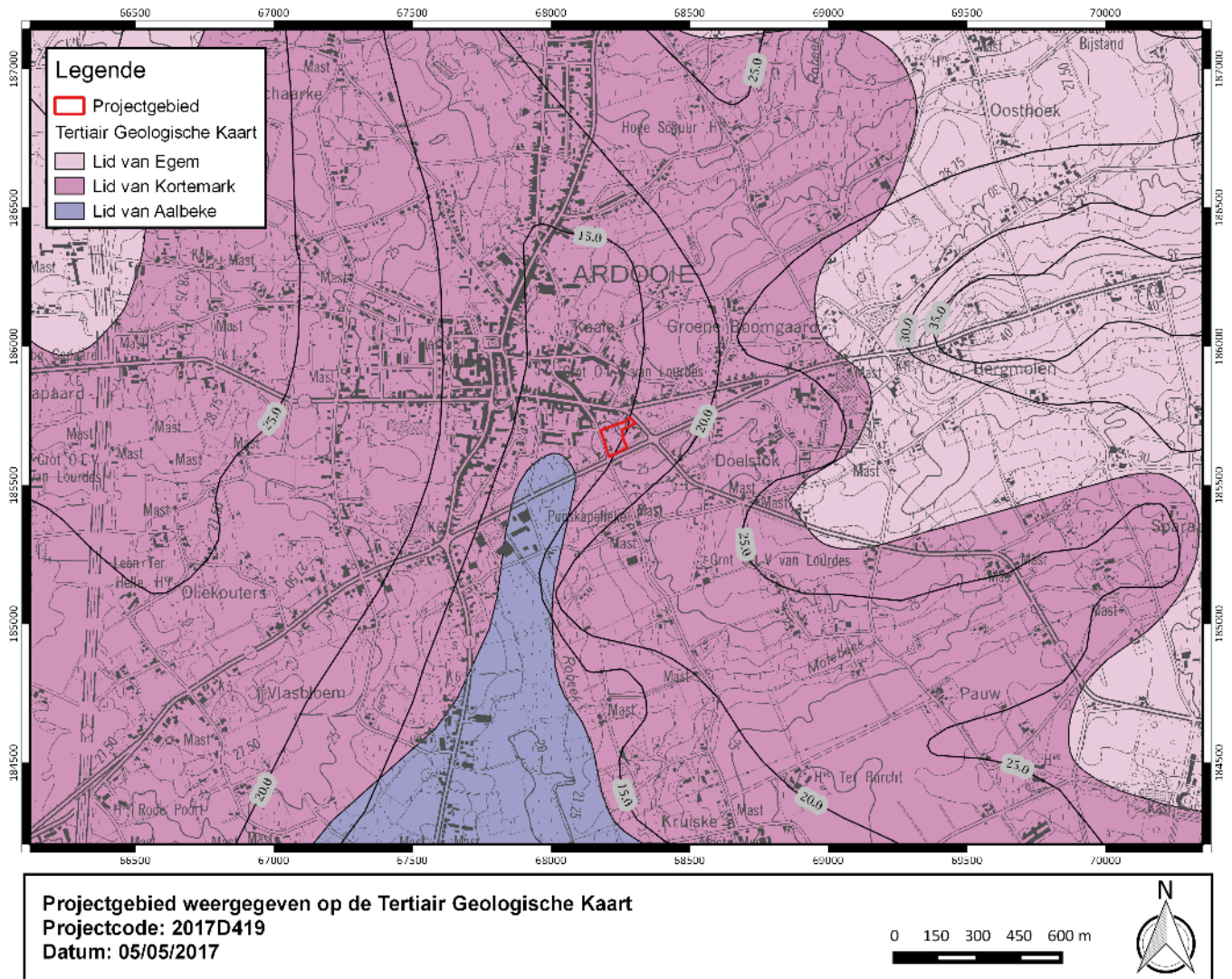

Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de traditionele landschappenkaart (bron: Geopunt).

1.3.2.2 Geologie

1.3.2.2.1 Tertiair

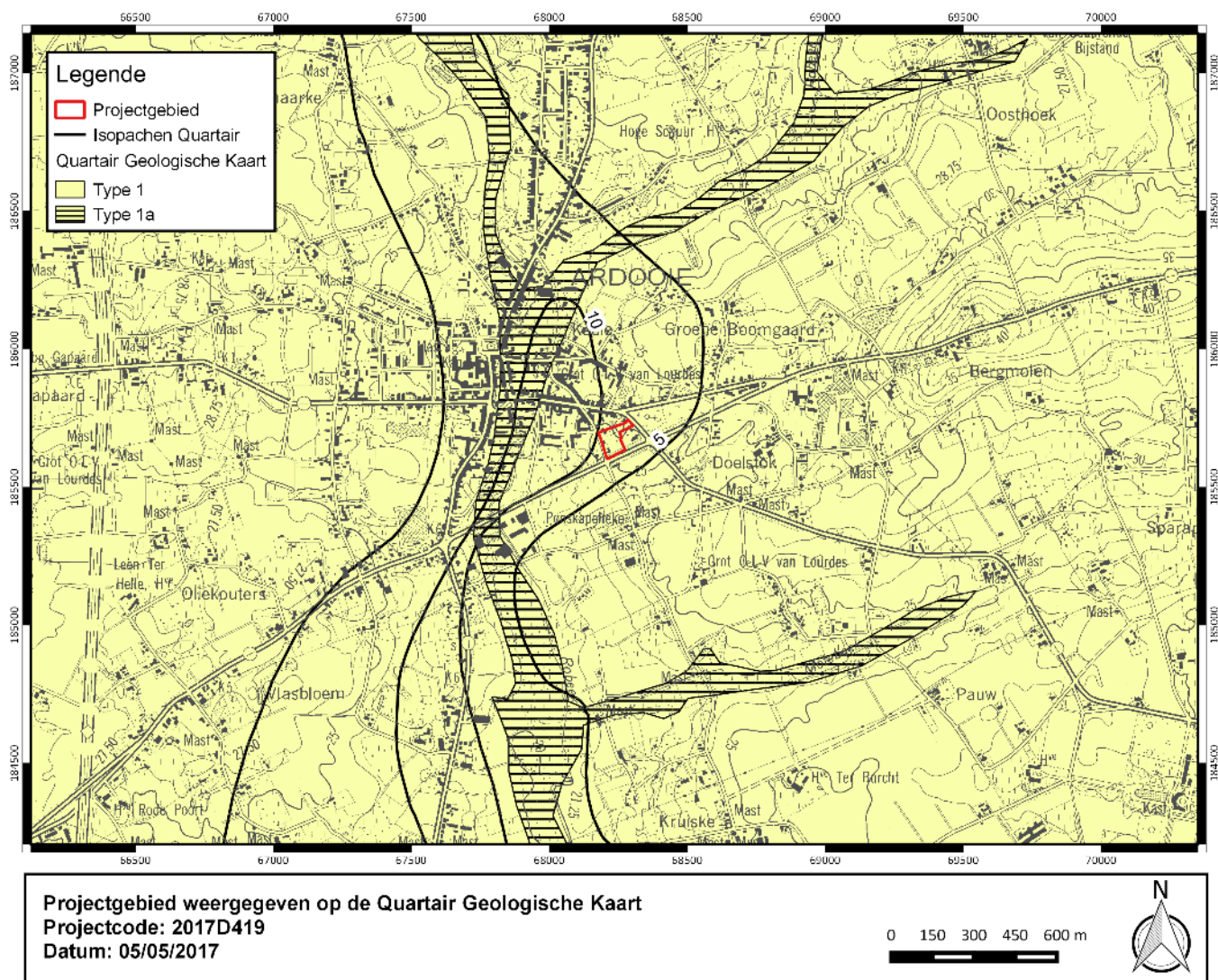
Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Kortemark** (Formatie van Tielt). De Formatie van Tielt bestaat uit een fijn zandig en zandig marien sediment. Het oudste lid is het **Lid van Kortemark** en bestaat uit horizontaal gelamineerd fijn zandig grof silt en kleig-siltig zeer fijn zand. Het is afgezet in de overgangszone tussen de buitenkust en de open shelf.

Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (bron: Geopunt).

1.3.2.2.2 Quartair

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 1**. Dit type bestaat uit een eolische afzetting (zandleem tot leem) van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen.

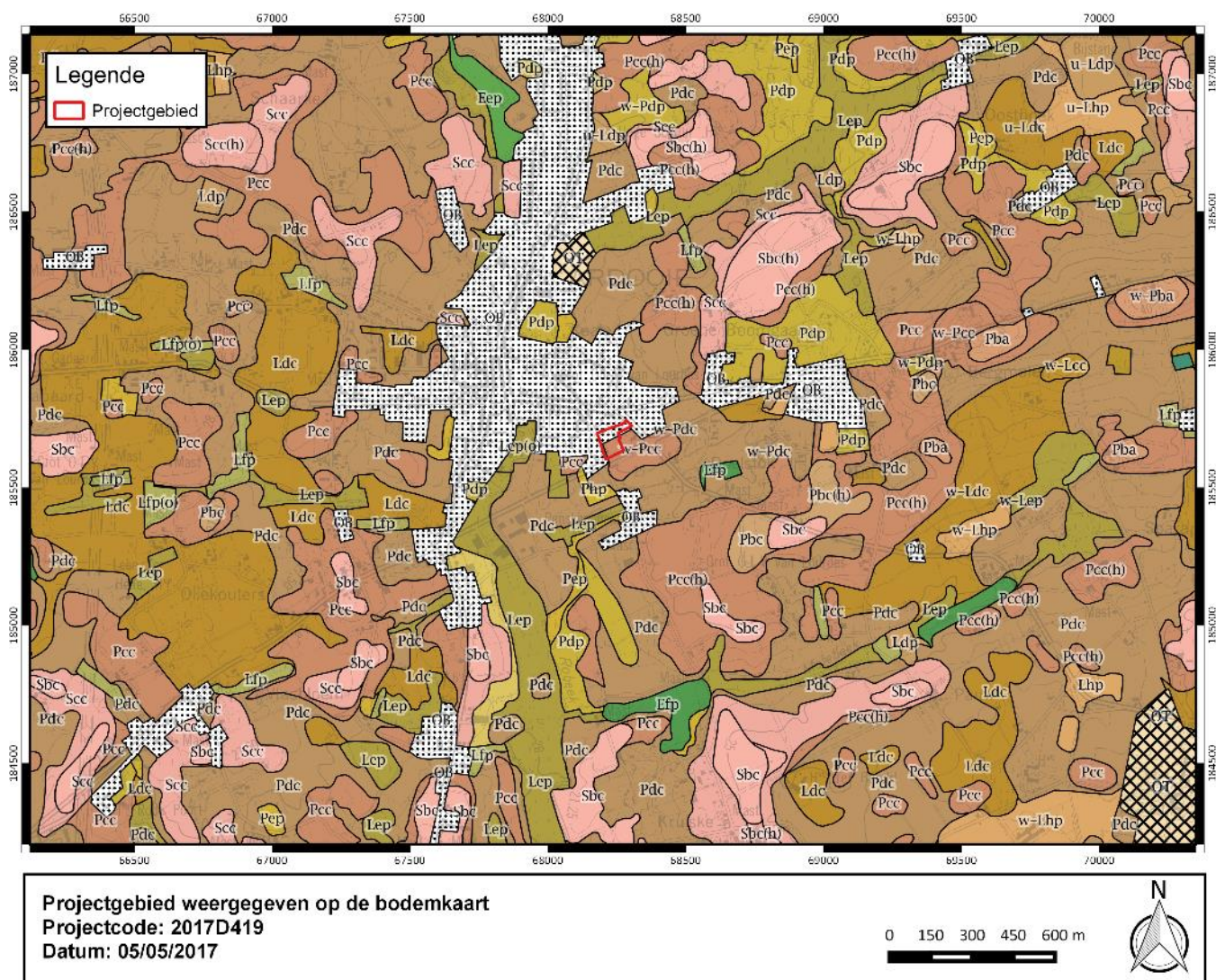
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (bron: Geopunt).

1.3.2.3 Bodem

1.3.2.3.1 Bodemtypes

Het bodemtype **w-Pcc** is een matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont en met klei-zand om geringe of matige diepte. De bouwvoor is 25-30 cm dik, grijsbruin en goed humeus. De verbrokkelde textuur B bevindt zich tussen 50 en 80 cm.

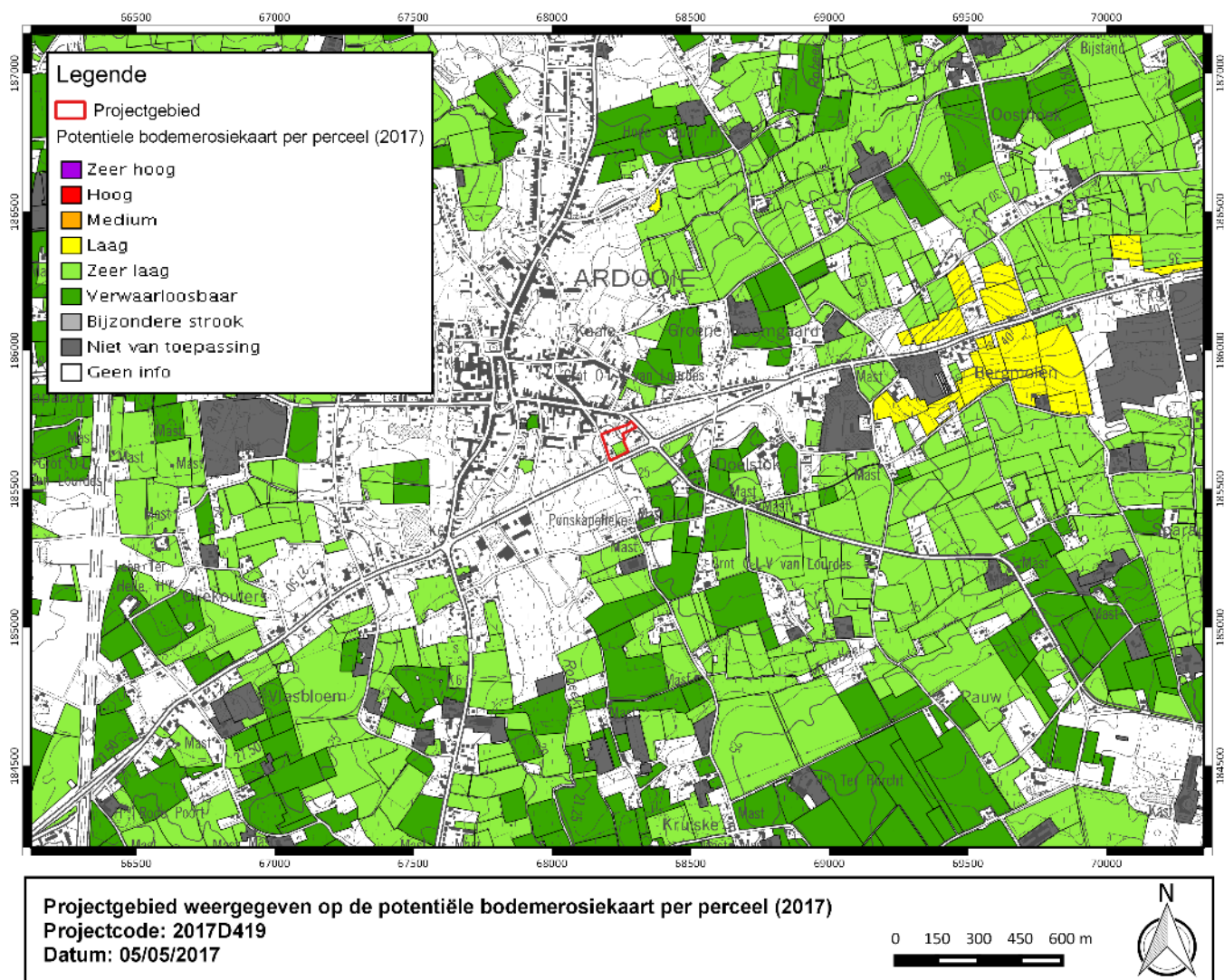
Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bebouwd bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn.

Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de bodemkaart (bron: Geopunt).

1.3.2.3.2 Bodemerosie

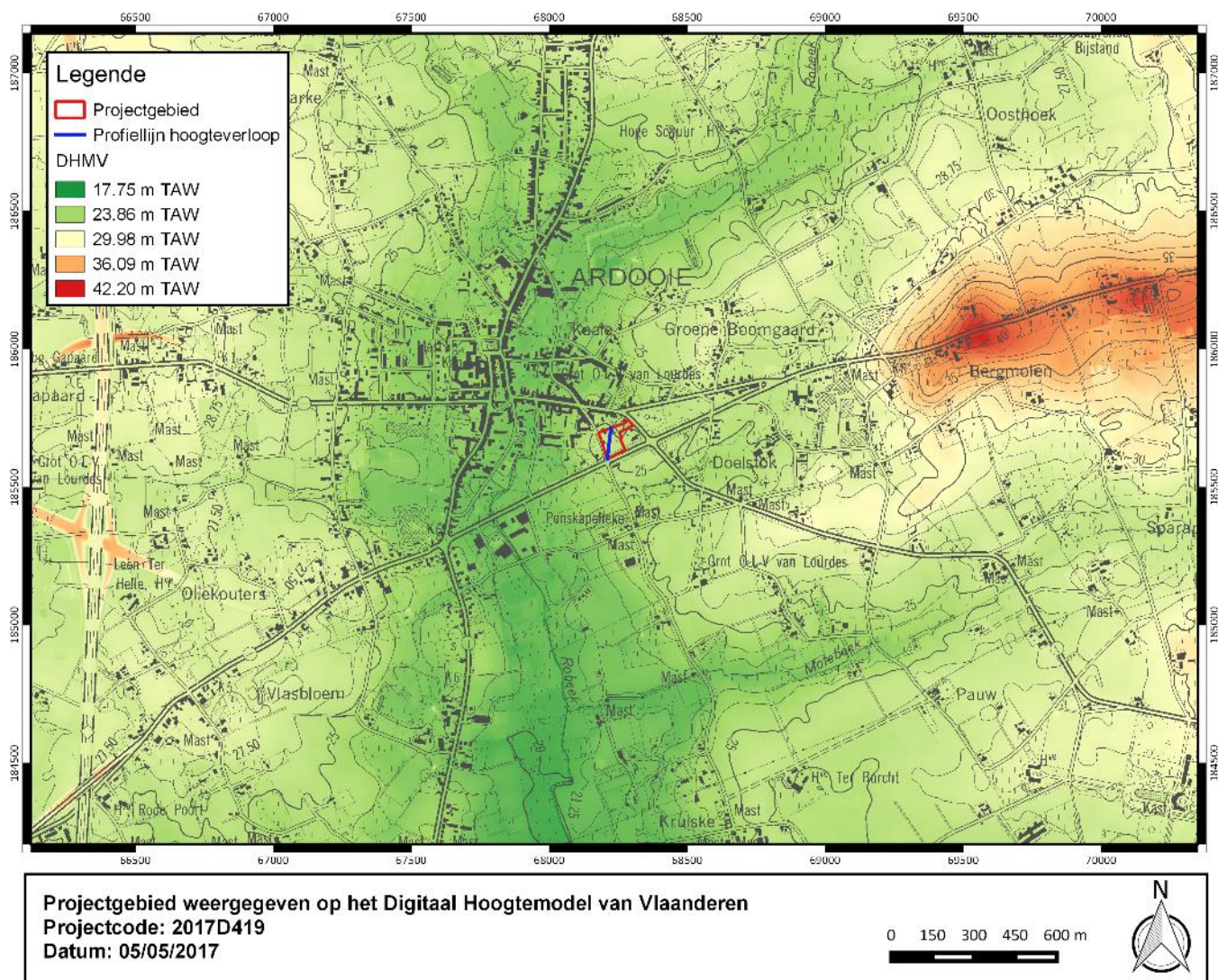
Een deel van het projectgebied is gekarteerd met een zeer lage potentiële bodemerosie.

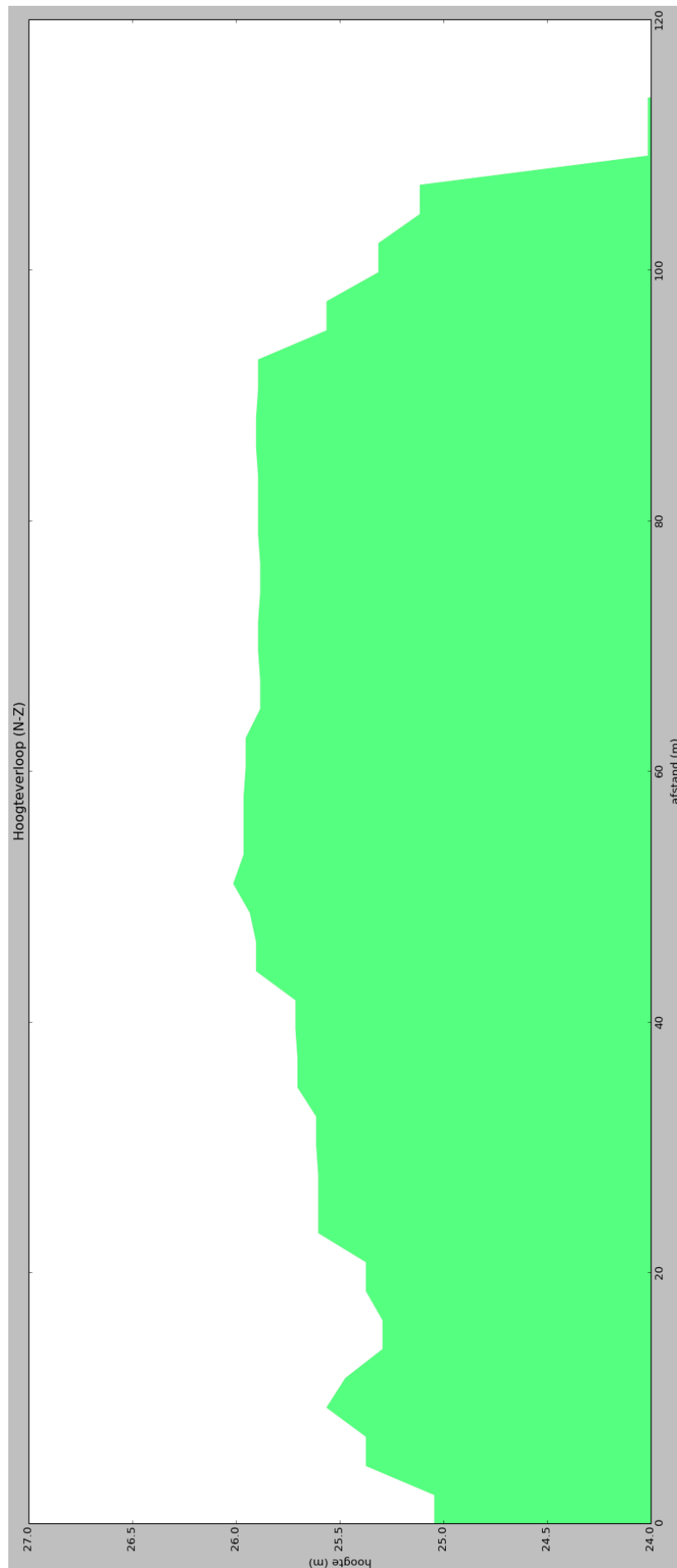
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel (2017) (bron: Geopunt).

1.3.2.4 Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop

Het projectgebied kent een vlak hoogteverloop en ligt net ten oosten van een alluviale vallei. De alluviale vlakte is gelegen op ca. 18 m TAW en het projectgebied is gelegen op ca. 25,75 m TAW.

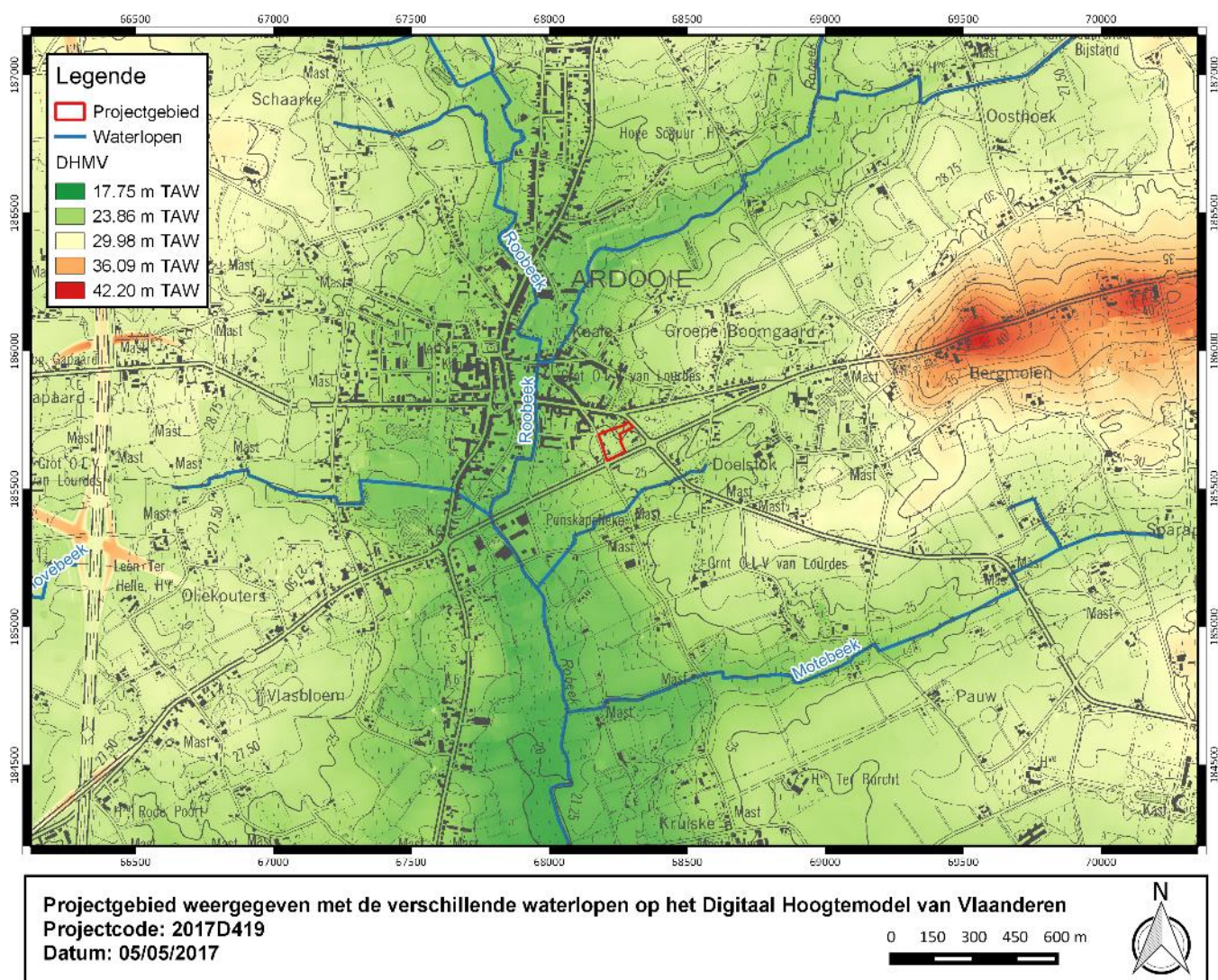
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt).

Figuur 12: Hoogteverloop van het projectgebied (van noord naar zuid) volgens de profiellijn weergegeven op het DHMV (bron: Geopunt).

1.3.2.5 Hydrografie

Het projectgebied is gelegen in het Leiebekken (deelbekken: Mandel). Ten westen stroomt de Roobeek in een duidelijk beekdal. Ten zuiden stroomt een naamloze waterloop.

Figuur 13: Projectgebied weergegeven met de verschillende waterlopen op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt).

1.3.3 Gekende archeologische waarden

1.3.3.1 Historisch en cartografisch onderzoek

1.3.3.1.1 Historische achtergrond

Ardoorie is gelegen op een uitloper van het zandlemig Plateau van Tielt. Op de grens met Meulebeke komen vroegere veldgebieden voor. Deze woeste gronden zijn tot de tweede helft van de 18de eeuw buiten het eigenlijke landbouwareaal gelegen en zijn vaak begrensd door loofbossen. Aan het eind van de 19de eeuw worden archeologische sporen aangetroffen die teruggaan tot het neolithicum, zijnde silexartefacten.

De huidige Brugsesteenweg gaat mogelijk terug op een Romeins wegtracé die Brugge verbindt met Kortrijk. Ardoorie ontstond mogelijk op de aangeslibde meersen van de Ro(de)beek. Algemeen wordt aangenomen dat de streek tussen de Schelde en de zee aan het einde van de 7de eeuw grotendeels gekerstend is. Ardoorie vormt wellicht een primitieve parochie samen met de Sint-Martinusparochie van Koolkamp. Als aparte parochie maakt Ardoorie reeds in de 9de eeuw onderdeel uit van de bezittingen van de Benedictijnenabdij van Elnone. De oudste schriftelijke datering van 'Hardoya dateert aldus van 847.

Gedurende het Ancien Regime behoort Ardoorie grotendeels tot het Brugse Vrije en voor een klein deel tot de kasselrij van Ieper. Het dorp is dan verdeeld in tal van afzonderlijke heerlijkheden en achterlenen. De eerste wereldlijke dorpsheeren namen de naam van het dorp 'van Ardoye'. Het centrum van de dorpsheerlijkheid (opperhof – neerhof) bevond zich aan de zuidzijde van de dorpskern. Nijverheid in de middeleeuwen bestaat voornamelijk uit linnenweverij. Onder meer wordt in 1402 door Ardooise wevers linnen verkocht aan Brugse kooplieden.

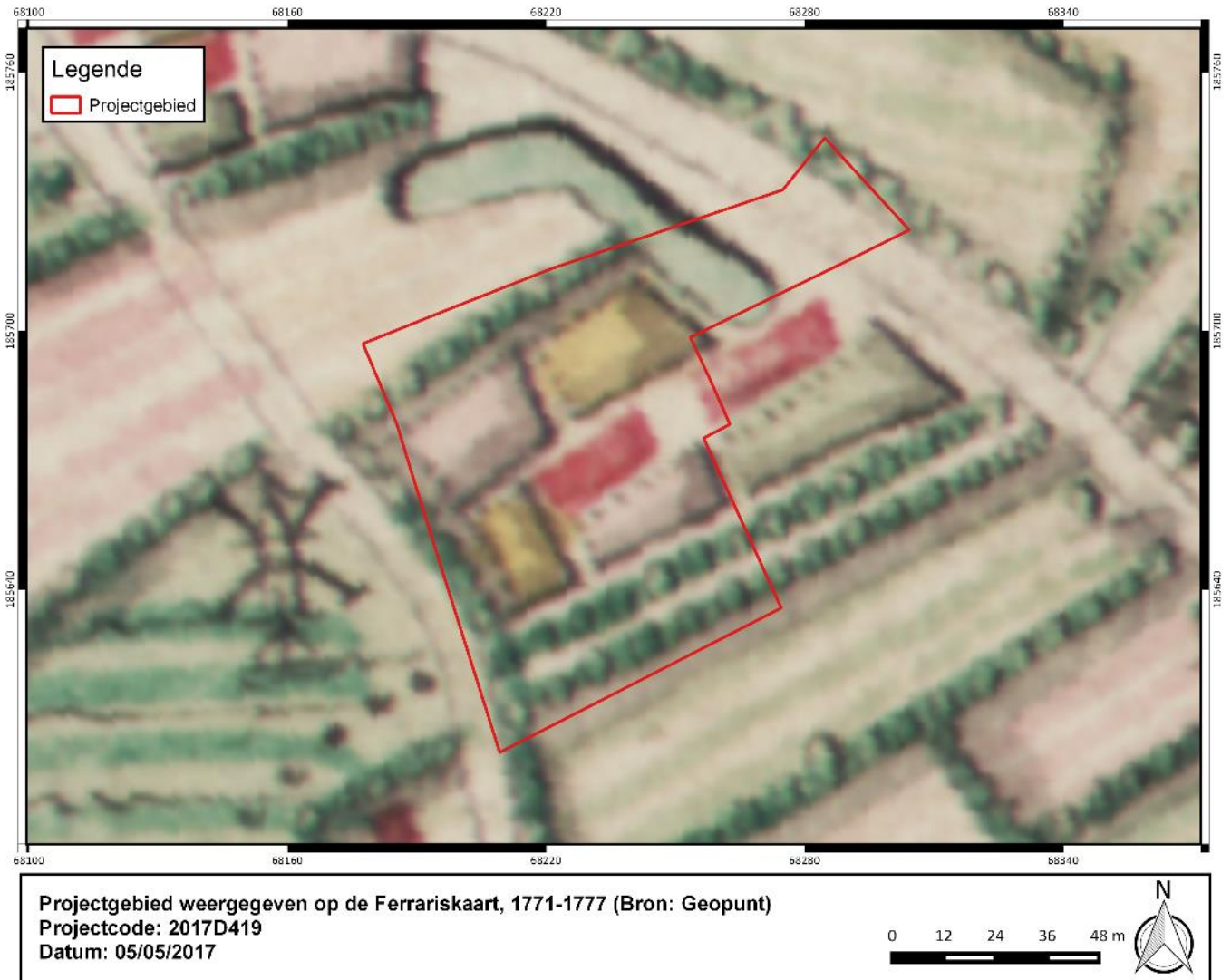
In de 16de eeuw situeren zich op het grondgebied van Ardoorie een aantal molens, waaronder de Stratemolen en de Plaatsemolen, opgericht voor 1571 en de Cijnsnolen, opgericht voor 1580. Tijdens de 17de eeuw groeit de bevolking snel aan. Rond 1680 bereikt Ardoorie een bevolkingscijfer van 2500 inwoners. Aan het eind van de 17de eeuw en gedurende de 18de eeuw heeft Ardoorie te lijden onder oorlogsschatting. Desalniettemin kent het dorp gedurende deze eeuw een demografische groei.

Gedurende de 18de eeuw kent Ardoorie een periode van relatieve welvaart. De weefnijverheid wint aan belang. Onder het bestuur van Maria-Theresia gebeuren diverse wegen- en infrastructuurwerken, onder meer te verbetering van de verbinding met nabijgelegen dorpen en steden. Tijdens de 19de eeuw vormt Ardoorie een typische katholieke plattelandsgemeente. Het economische leven blijft in deze eeuw bijna volledig beperkt tot de landbouw en de linnennijverheid. Het hoofdbestaan in Ardoorie bestond nog steeds uit kleine landbouwbedrijfjes en weefnijverheid. Ook de huisnijverheid neemt een belangrijke plaats in.

Rond de eeuwwisseling is er een toename van de ambachtelijke activiteit en industrie. Het merendeel van de Ardooise molens verdwijnen in deze periode. De Plaatsmolen wordt in 1918 gedynamiteerd en niet meer heropgebouwd. In het interbellum verliest de weefnijverheid zijn reuzenaandeel ten voordele van andere bedrijven en bedrijfstakken: schoenfabricatie, constructiewerkhuizen, meubelfirma's, pettenfabriek, melkkruikenfabriek, ... In het landelijk gebied speelt de cichoreiteelt en -verwerking nog steeds een grote rol.¹

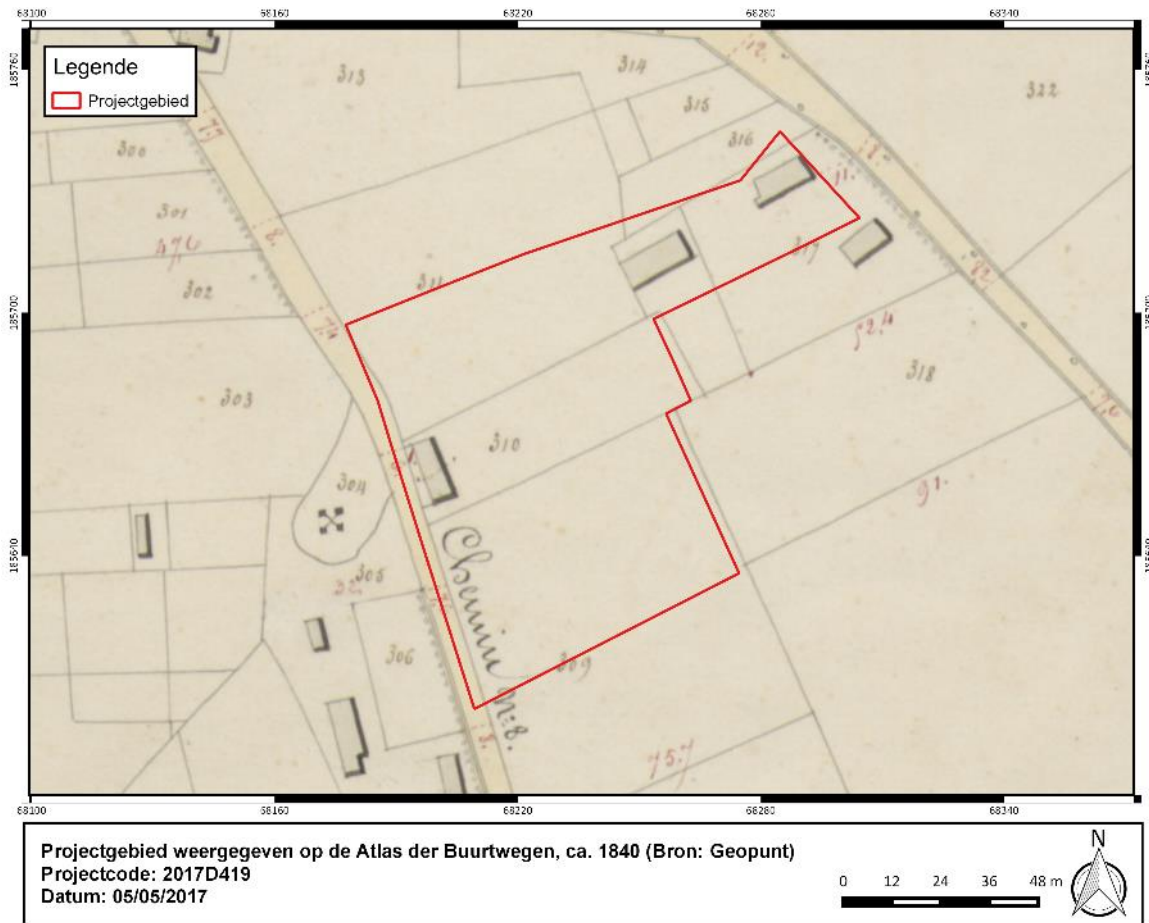
¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Ardoorie, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/125630> (geraadpleegd op 8 mei 2017).

1.3.3.1.2 Historische kaarten

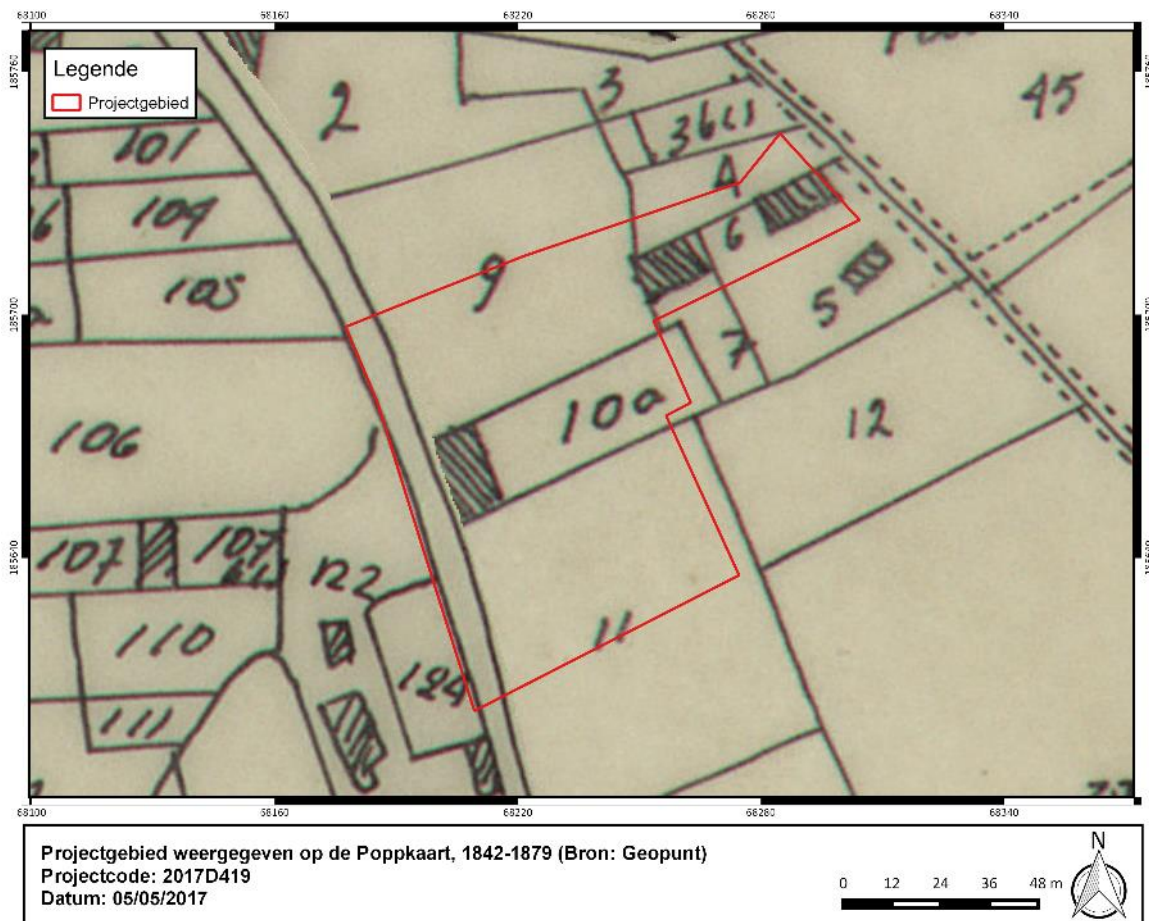

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt)

De Ferrariskaart toont bebouwing binnen het onderzoeksterrein. Het gaat om een tweestel van rechthoekige bouwstructuren met omliggende tuin. In het noordelijk deel van het projectgebied situeert zich een waterpoel. Het tracé van de huidige Wezestraat en Brugstraat is reeds duidelijk waarneembaar. Precies ten westen van de locatie situeert zich een molen. Dit is de Plaatsmolen, die reeds in de 16de eeuw als molensite wordt aangeduid.

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt)

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt)

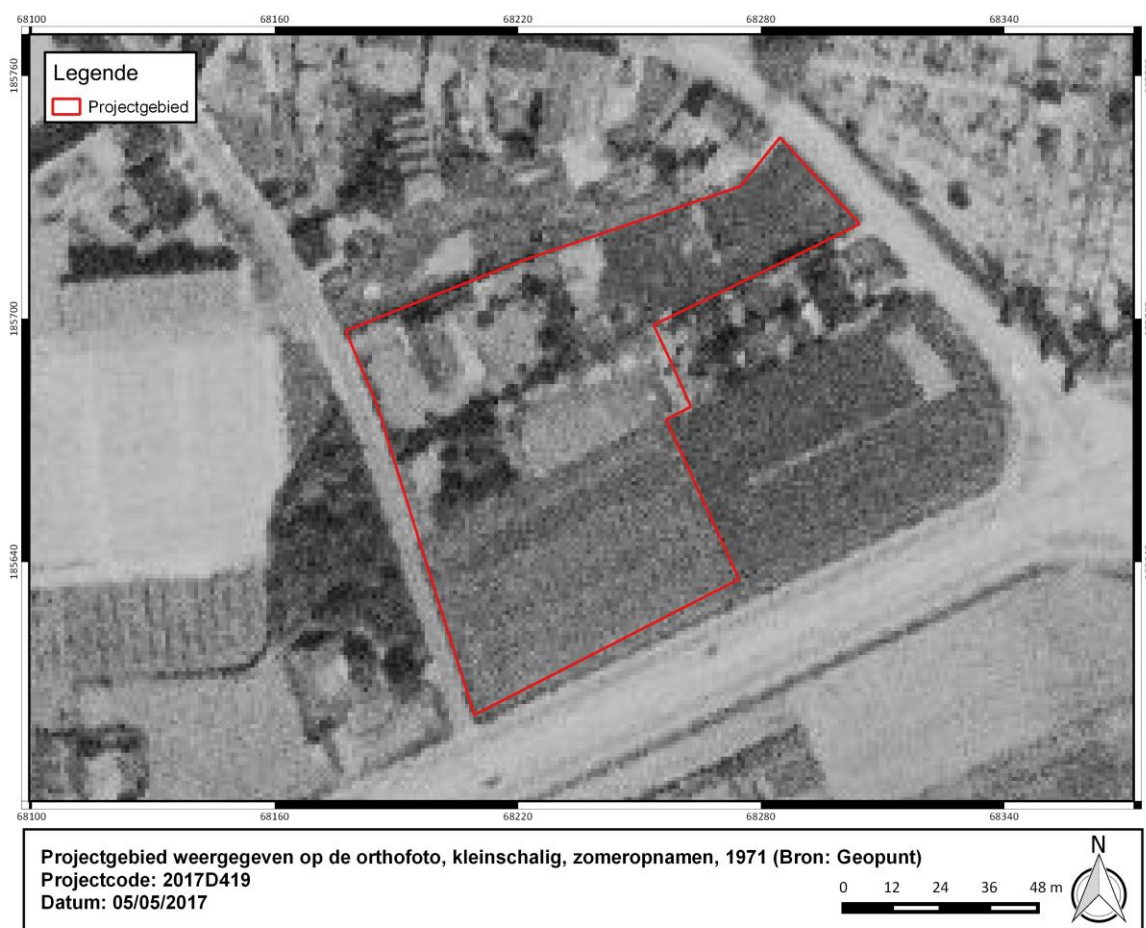
De Atlas der Buurtwegen toont bebouwing ter hoogte van het onderzoeksterrein. Deze bebouwing bestaat uit drie rechthoekige bouwmassa's. Het tracé van de Wezestraat en de Brugstraat is duidelijk waarneembaar. De Poppkaart vertoont een gelijk beeld.

Tabel 3: Overzicht van de historische situatie van de historische kaarten.

Bron	Jaartal	Historische Situatie
Kaart van Ferraris	1771-1777	Bebouwing met tuin, poel
Atlas der Buurtwegen	1843-1845	Bebouwing
Popp Kadasterkaarten	1842-1879	Bebouwing

1.3.3.1.3 Huidige gebruik en verstoringen

Er is een evolutie waarneembaar tussen de orthofoto van 1971 en deze van 2016. In het westelijk deel van het plangebied situeren zich 3 rechthoekige bouwstructuren. Vanaf de orthofoto van 2016 is er tevens bebouwing waarneembaar in het centraal zuidelijk deel. Het overige deel van het plangebied bestaat thans uit grasland en akkerland.

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt)

Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt)

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt)

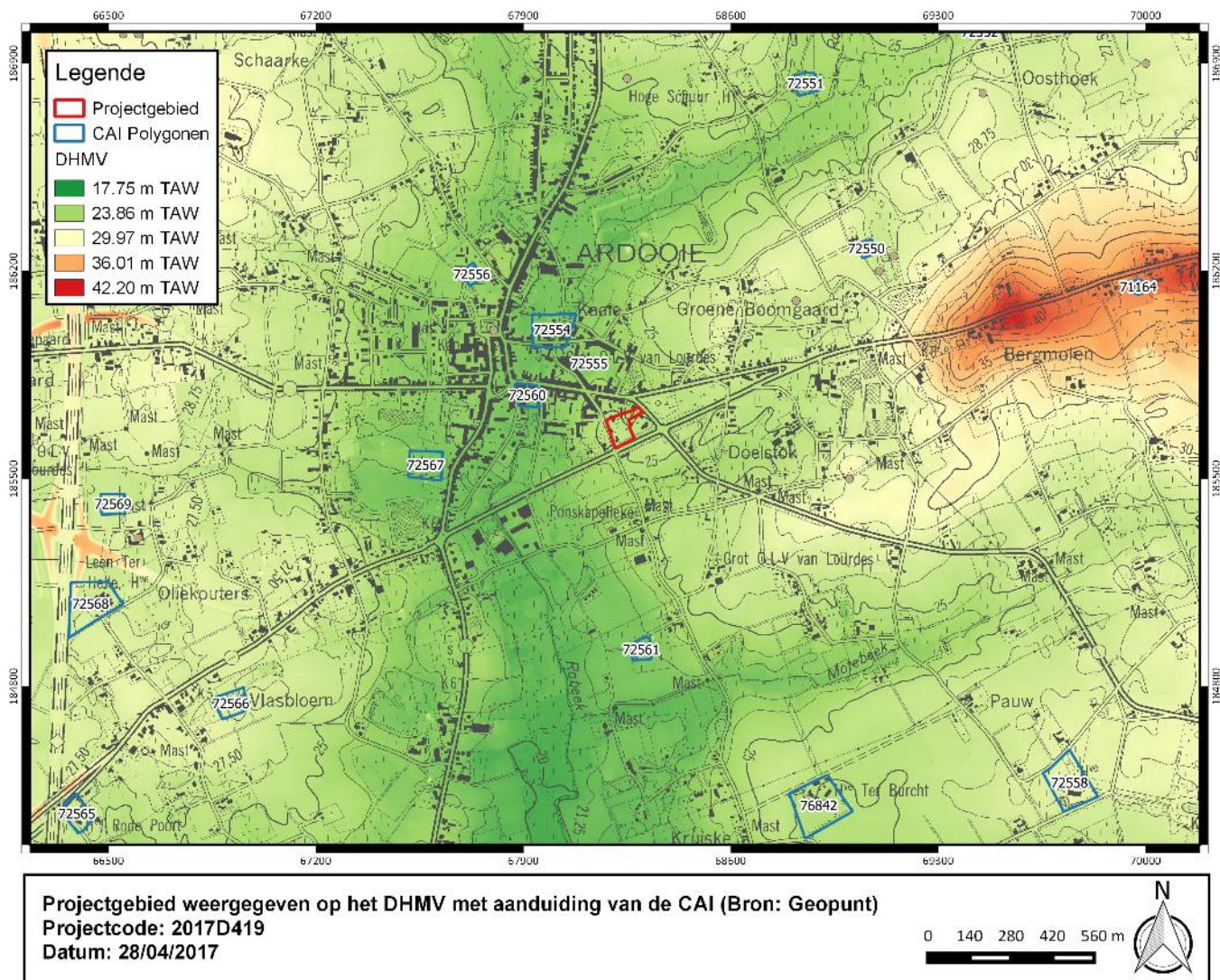
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt)

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt)

1.3.3.2 Beschrijving van de gekende archeologische waarden

Voor het onderzoeksgebied werden in de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) van Onroerend Erfgoed in de nabije omgeving volgende archeologische (indicatieve) waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden vastgesteld:

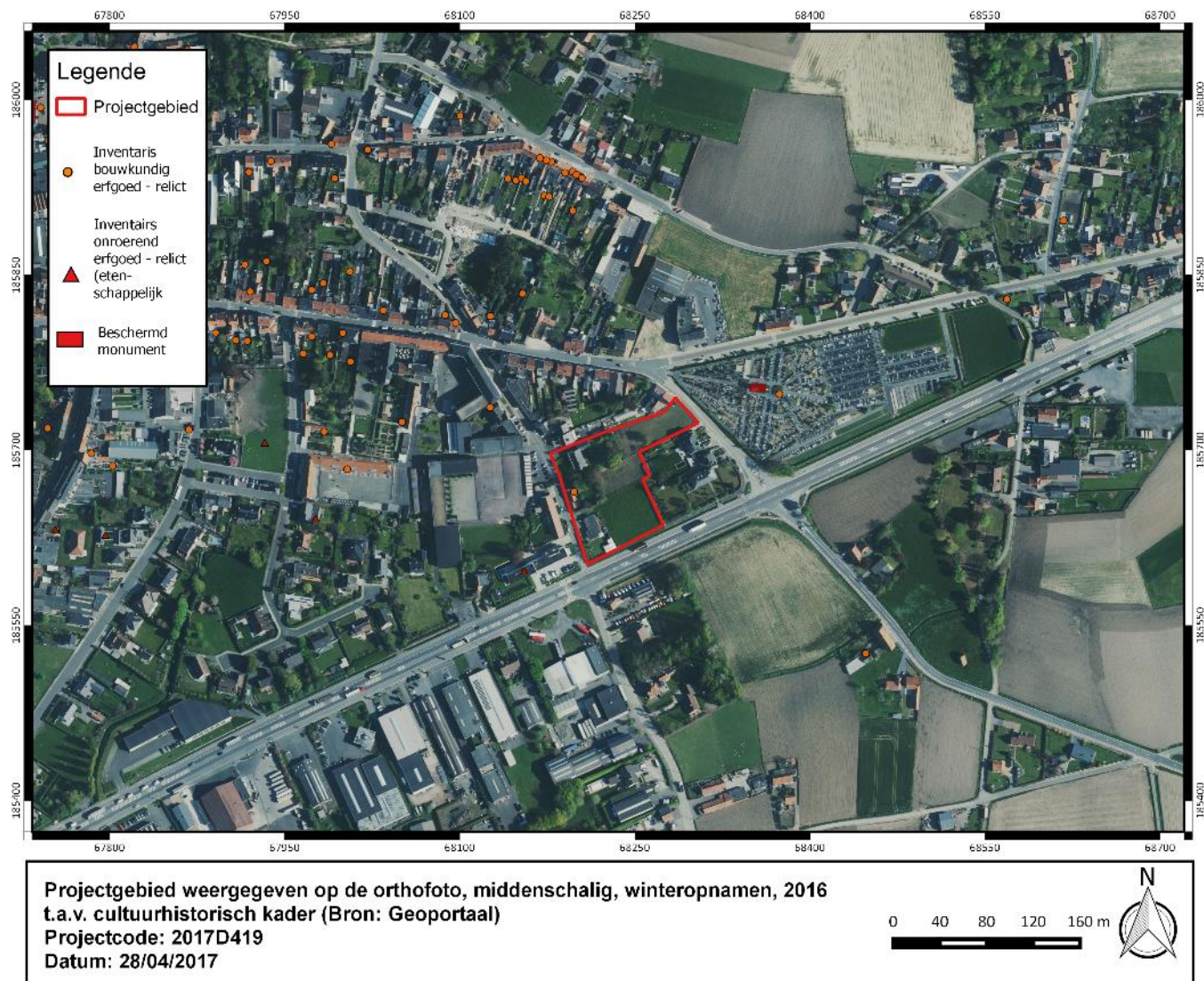
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt)

Tabel 4: Overzicht van de aanwezige CAI.

CAI nummer	Omschrijving
71164	Veldprospectie (1990); NK: 250 meter Neolithicum: kampement - Bauwens-Lesenne: Een neolithische nederzetting met gebruiksvoorwerpen van beperkte afmetingen, in vuursteen van Spiennes. ; Calmeyn: middenneolithisch materiaal, laatneolithisch materiaal o.a. gepolijste bijlen Jong-Paleolithicum: kling met schuine afknotting en microkling met afgestompte boord Bron: Calmeyn D. 1994, De prehistorische mens op de Pittems-Egemse cuesta. Een voorlopig beeld na 5 jaar veldprospectie, in: De Roede van Tielt 25/4, 142-200
72550	Indicator cartografie; NK: 150 meter

CAI nummer	Omschrijving
	Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht
72551	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht
72554	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht
72555	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht
72556	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht
72558	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht
72560	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht
72561	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht
72565	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht
72566	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht
72567	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht
72568	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht
72569	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht
76842	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht Bron: an Acker L. 2006: Het kasteel van Autvyver in de Flandria Illustrata, in Biekorf, West-Vlaams archief voor geschiedenis, archeologie, Taal- en volkskunde, 106de jaar, aflevering 2, juni 2006, p. 112-124.

1.3.3.3 Projectgebied gesitueerd ten aanzien van zijn landschappelijk en culturele kader

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 t.a.v. cultuurhistorisch kader (Bron: Geoportaal)

Binnen het onderzoeksterrein situeert zich een bouwkundig erfgoedrelict. Het gaat om een hoeve die dateert uit het tweede kwart van de 19de eeuw. In 1845 registreert het kadaster de bouw van een woning, eigendom van Franciscus Vander Espt, zaakwaarnemer uit Ardooye en Carolina Vanderpoorte, erfpachter. Rond 1880 laat landbouwer August Dewulf-Bouckaert de lagere aanbouw bijbouwen. De mutatieschets vermeldt het toponiem "Claaysdam hoek". Ten zuidwesten van het projectgebied situeert zich een wetenschappelijk vastgesteld bouwkundig erfgoed-relict. Het betreft de voormalige molenaarshoeve van de Plaatsmolen of molen Van Compernelle, met bebouwing minstens opklimmend tot de 18de eeuw, op een site die reeds in de 16de eeuw als molensite wordt weergegeven. (op de kaart van het Brugse Vrije van Pieter Pourbus)

Ten noordwesten van het onderzoeksterrein situeert zich het Instituut Heilige Kindsheid, dat dateert uit de 1911.

Ten oosten van de locatie situeert zich de De grafkapel met achterliggende omheinde tumulus (grafkelder) van de familie de Jonghe d'Ardooye op de gemeentelijke begraafplaats van Ardooye. Dit graf geldt als beschermd monument.

1.4 Synthese

De opdrachtgever plant de constructie van een nieuw filiaal aan de Wezestraat te Ardoorie. De geplande werken omvatten de constructie van de winkel met bijhorende nutsvoorzieningen en de aanleg van een parking. Het terrein is ca. 0,75ha groot en bestaat momenteel hoofdzakelijk uit grasland en tuin. Er is bebouwing aanwezig, deze wordt gesloopt in het kader van de geplande ontwikkeling.

Het projectgebied is gelegen in de zandleemstreek in het Mandelbekken, ten zuidoosten van de dorpskern van Ardoorie, ca. 600m ten westen stroomt de noord-zuid georiënteerde Robeek. Op een afstand van ca. 1km naar het oosten bevindt zich het plateau van Tielt. Quartairgeologisch gezien bestaat de ondergrond uit eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen of vroeg-Holocene. Het sediment bestaat uit lichte zandleem, het noordelijk deel staat op de bodemkaart weergegeven als bebouwd. Deze situatie impliceert een ondiepe en relatief éénduidige archeologische situatie.

Historisch en cartografische bronnen wijzen op een ruraal karakter van het plangebied en omgeving. De kabinetskaart geeft ter hoogte van het plangebied een erf weer met 2 gebouwen. Het is niet duidelijk of de terreinen errond akker of weiland zijn. Indien het altijd weiland is geweest bestaat de kans dat archeologische resten ondiep bewaard zijn en dat er rekening gehouden moet worden met de aanwezigheid van bakstenen poeren.

Op het plangebied zelf zijn geen archeologische waarden gekend. In de ruime omgeving betreft het in hoofdzaak cartografische indicatoren van laat-middeleeuwse sites met walgracht. Op het zandleemplateau van Tielt wordt in het oosten, op basis van oppervlaktevondsten, een neolithische nederzetting vermoed (CAI-nr 71164). De hoger gelegen, goed gedraineerde zandleemgronden moeten inderdaad een grote aantrekkingskracht gehad hebben op de eerste landbouwgemeenschappen. Evenzeer moet de regio in het westen, tegen de loop van de Robeek, aantrekkelijk geweest zijn voor jager-verzamelaargemeenschappen tijdens het Mesolithicum.

Algemeen gesteld kan uitgegaan worden van een aanzienlijk archeologisch potentieel. Het verwachtingspatroon bestaat uit mogelijk goed bewaarde resten direct onder de teelaarde met een hoge trefkans inzake laat-middeleeuwse resten, hoewel resten uit oudere perioden zeer zeker niet uit te sluiten zijn. De meest geschikte onderzoeksmethode met betrekking tot het geschetste verwachtingspatroon bestaat uit een proefsleuvenonderzoek.

1.4.1.1 Interpretatie van aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed

Op basis van de bureaustudie zijn geen aanwijzingen dat (grote delen van) het terrein verstoord is waardoor verder onderzoeksdaden niet zinvol zouden zijn. In tegendeel is een aanzienlijk archeologisch potentieel afgeleid uit de beschikbare informatie. Gelet op het verwachtingspatroon van klassieke sporenarcheologie, direct onder de teelaarde is een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte vervolgstap binnen het onderzoekstraject.

Deel 2: Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

Deel 3: Bijlagen

Projectcode	2017D419
Onderwerp	Wezestraat Ardooie
Plannummer	1
Type plan	Kadasterplan
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	28/04/2017

Plannummer	2
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	28/04/2017

Plannummer	3
Type plan	Schema
Onderwerp plan	Oppervlaktes en volumes gepl. werken
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend

Plannummer	4
Type plan	Bouwplan
Onderwerp plan	Visualisatie van de geplande werken
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend

Plannummer	5
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	28/04/2017

Plannummer	6
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Traditionele landschappenkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	05/05/2017

Plannummer	7
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Tertiair Geologische Kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	05/05/2017

Plannummer	8
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Quartair Geologische Kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	05/05/2017

Plannummer	9
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Bodemkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	05/05/2017

Plannummer	10
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Potentiële bodemerosie / perceel
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	05/05/2017

Plannummer	11
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	05/05/2017

Plannummer	12
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Hoogteverloop
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend

Plannummer	13
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Waterlopen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	05/05/2017

Plannummer	14
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Ferraris
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1771-1777

Plannummer	15
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Atlas der Buurtwegen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Ca. 1840

Plannummer	16
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Poppkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1842-1879

Plannummer	17
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1971

Plannummer	18
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1979-1990

Plannummer	19
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2000-2003

Plannummer	20
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2008-2011

Plannummer	21
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2016

Plannummer	22
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	28/04/2017

Plannummer	23
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Cultuurhistorisch kader
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	28/04/2017